

SLAĎOVÁNÍ VZDĚLÁVACÍ NABÍDKY S POTŘEBAMI TRHU PRÁCE

METODIKA INFORMAČNÍHO PRODUKTU PRO POTŘEBY VZDĚLÁVACÍCH INSTITUCÍ

- Zakázka:** Zajištění koncepčního řešení v oblasti sladění vzdělávací nabídky s potřebami trhu práce, monitoringu dalšího vzdělávání včetně pilotního ověřování a realizace vybraných aktivit v těchto oblastech
- Projekt:** Koncept
- Dodavatel:** Národní vzdělávací fond, o.p.s.
úsek: Národní observatoř zaměstnanosti a vzdělávání
- Realizační tým:** Věra Czesaná – vedoucí realizačního týmu
Jiří Braňka, Zdeňka Matoušková, Marta Salavová, Martin Bakule

P3 - Finální verze produktu

30. 3. 2012

Projekt	Koncept
Zakázka	Zajištění koncepčního řešení v oblasti sladění vzdělávací nabídky s potřebami trhu práce, monitoringu dalšího vzdělávání včetně pilotního ověřování a realizace vybraných aktivit v těchto oblastech
Zadavatel	NÚV
Aktivita	2 C - Zpracování a ověření informačních produktů pro dvě skupiny odběratelů
Etapa plnění	Finální verze produktu

OBSAH

OBSAH	3
INFORMAČNÍ PRODUKT – PRIORITY DALŠÍHO VZDĚLÁVÁNÍ V KRAJI	4
ČÁST 2: VÝVOJ ZAMĚSTNANOSTI A JEJÍ STRUKTURY V REGIONU	6
ČÁST 3: ROVNOVÁHA NA REGIONÁLNÍM TRHU PRÁCE	12
ČÁST 4: PŘÍLIV ABSOLVENTŮ NA REGIONÁLNÍ TRH PRÁCE.....	16
ČÁST 5: PROBLÉMOVÁ MÍSTA NA REGIONÁLNÍM TRHU PRÁCE	19
ČÁST 6: NABÍDKA DV V REGIONU A IDENTIFIKACE PRIORITY DV	19
Příloha č. 1: Postup vytváření jednotné databáze volných pracovních míst.....	24
Příloha č. 2: Klasifikace zaměstnání (KZAM).....	25
Příloha č. 3: Pracnost vytváření informačního produktu	27

INFORMAČNÍ PRODUKT – PRIORITY DALŠÍHO VZDĚLÁVÁNÍ V KRAJI

ÚVOD

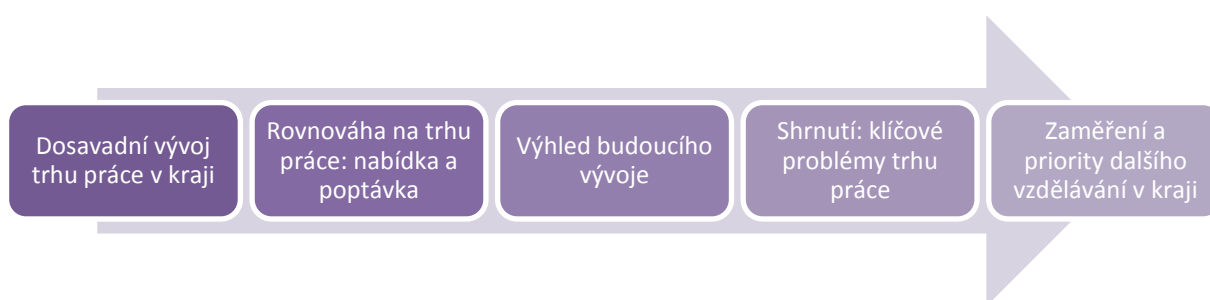
Cílem informačního produktu je poskytnout vzdělavatelům informace, které jim pomohou identifikovat, které vzdělávací kurzy (s jakým zaměřením, pro jaké profese) budou aktuálně a v krátkodobém výhledu nejvíce poptávány. Vzhledem k tomu, že poptávka po kurzech musí být uspokojena co možná nejlépe místu jejího vzniku, informační produkt musí být zpracován regionálně. I odlišnost regionálních trhů práce z hlediska nabídky a poptávky po profesích a kvalifikacích a velmi nízká míra dojíždění za prací mimo kraj trvalého bydliště vylučují, aby bylo možné připravit souhrnný a využitelný produkt na úrovni celé ČR.

Dalším cílem produktu je umožnit vzdělavatelům porovnání poptávky po dalším vzdělávání s její aktuální nabídkou a tak identifikovat svoji pozici na trhu a nalézt případné mezery a tím i příležitosti svého dalšího rozvoje.

STRUKTURA PRODUKTU A JEHO PILOTNÍHO OVĚŘENÍ

Informační produkt se skládá z pěti částí. **První část** obsahuje informace o uplynulém vývoji trhu práce v kraji, o celkové zaměstnanosti, ale zejména o změnách ve struktuře z hlediska zastoupení pracovníků s jednotlivými úrovněmi a obory vzdělání a jednotlivých věkových kategorií. Ve **druhé části** je vývoj na regionálním trhu práce vyhodnocen z hlediska nerovnováhy, tj. nesouladu mezi nabídkou pracovních míst a uchazečů o zaměstnání. Jsou identifikovány profese, které představují na jedné straně nedostatkové profese a na straně druhé profese přebytečné. Informace o uplynulém vývoji vypovídají o směřování kraje a jsou východiskem pro vývoj v budoucnosti. Informace o očekávaném vývoji v krátkodobém časovém horizontu jsou obsahem **třetí části** informačního produktu. Je mapována zejména nabídková strana trhu práce prostřednictvím očekávaných objemů absolventů rozhodujících vzdělávacích oborů, kteří budou vstupovat na trh práce. **Čtvrtá a pátá část** produktu představuje syntézu předchozích částí a společně tvoří těžiště informačního produktu. Čtvrtá část poskytne informace o problémových místech regionálního trhu práce, na která by mělo reagovat další vzdělávání nabídkou vhodných kurzů a pátá část bude identifikovat priority dalšího vzdělávání v kraji na základě porovnání problémových míst trhu práce se stávající nabídkou kurzů dalšího vzdělávání.

Schéma 1: Logika informačního produktu

Pro zpracování jednotlivých částí informačního produktu- jednotlivých ukazatelů jsou využívána zejména data z Výběrového šetření pracovních sil (Český statistický úřad - ČSÚ¹), informace Ministerstva práce a sociálních věcí - MPSV o počtech uchazečů o zaměstnání a počtech volných pracovních míst hlášených úřady práce², data

¹ VŠPS, realizuje Český statistický úřad (<http://www.czso.cz/csu/2011edicniplan.nsf/p/3101-11>)

² <http://portal.mpsv.cz/sz/stat/trh>

o studentech a absolventech (Ústav pro informace ve vzdělávání – ÚIV/Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy - MŠMT³) a projekce absolventů (Národní vzdělávací fond - NVF⁴).

Pro pilotní ověření metodiky byl vybrán Liberecký kraj. Zpracovaný informační produkt pro tento kraj je obsažen v samostatném dokumentu „Informační produkt pro potřeby vzdělávacích institucí - Priority dalšího vzdělávání v Libereckém kraji“.

Informační produkt by měl být informačně bohatý, ale nikoli rozsáhlý. Proto je zvolena forma grafů postihujících jednotlivé okruhy a stručných hodnotících komentářů. Každá kapitola pak obsahuje barevně odlišené a zvýrazněné shrnutí klíčových zjištění.

³ Viz <http://www.uiv.cz/rubrika/98>. ÚIV byl k 31. 12. 2011 zrušen, na webové stránce www.uiv.cz jsou však v sekci „Národní statistiky“ stále k dispozici údaje o studentech a absolventech až do roku 2011. Statistická šetření jsou od 1. 1. 2012 převedena do kompetence MŠMT. Zajištěna by tak měla udržitelnost zákonem zajištěných zdrojů – tj. matriky studentů a výkazů. Protože metodika informačního produktu vychází z dosud dostupných datových zdrojů a zároveň není jasné, jakým způsobem bude MŠMT data o studentech a absolventech publikovat, je v tomto dokumentu uváděn jako klíčový zdroj stále ÚIV.

⁴ Interní materiál NVF.

ČÁST 2: VÝVOJ ZAMĚSTNANOSTI A JEJÍ STRUKTURY V REGIONU

Cílem této části informačního produktu je vytvoření základu pro podrobnější analýzy profesní a kvalifikační struktury. Obsahuje následující informace:

- Vývoj zaměstnanosti v kraji v členění na hlavní profesní, vzdělanostní a věkové skupiny a také s ohledem na klíčová odvětví;
- Vývoj rovnováhy na trhu práce z hlediska míry nezaměstnanosti, počtu uchazečů o zaměstnání a volných pracovních míst.

Tato část je založena primárně na analýze dat Výběrového šetření pracovních sil (VŠPS), které realizuje Český statistický úřad. Jedná se o nejrozsáhlejší šetření o pracovních silách v České republice a jediné šetření, které umožňuje získat dostatečně podrobné a kombinované informace o věku, vzdělání, profesi, regionu a odvětví uplatnění respondenta.

Kapitola obsahuje následující indikátory a jejich analýzu:

Název indikátoru	Vývoj celkové zaměstnanosti v kraji
Podrobnější popis	Počet zaměstnaných v jednotlivých letech na trhu práce v kraji celkem
Vstupní data	VŠPS, časová řada 2002-2010, vlastní výpočty
Proč je indikátor důležitý	Umožňuje celkový pohled na vývoj zaměstnanosti v regionu a její hlavní trendy v čase
Metodické poznámky	Vzhledem k tomu, že celková zaměstnanost v krajích neprochází příliš výraznými změnami, je možné provést srovnání jen pro vybrané roky (v pilotním ověření zvolena časová řada s údaji za každý druhý rok).

Název indikátoru	Vzdělanostní struktura pracovníků
Podrobnější popis	Počet zaměstnaných osob ve vybraných letech a členění na vzdělanostní skupiny dle ISCED
Vstupní data	VŠPS, časová řada 2002-2010, vlastní výpočty
Proč je indikátor důležitý	Umožňuje pohled na měnící se vzdělanostní strukturu pracovních sil v kraji v čase
Metodické poznámky	Srovnání je provedeno pro čtyři velké vzdělanostní skupiny: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Základní a bez vzdělání (ISCED 0-2), ▪ Vyučení (ISCED 3c), ▪ Maturita (ISCED 3a-4) a ▪ Terciární (ISCED 5-6). Srovnání je provedeno pro roky 2002, 2004, 2006, 2008 a 2010.

Název indikátoru	Pracovníci s učňovským vzděláním podle oboru
Podrobnější popis	Počet zaměstnaných osob v členění na obory vzdělání s výučním listem v kraji
Vstupní data	VŠPS, časová řada 2004-2010, vlastní výpočty
Proč je indikátor důležitý	Umožňuje pohled na základní trendy ve struktuře pracovních sil s výučním listem podle hlavních oborů v kraji
Metodické poznámky	<p>Srovnání je provedeno pro největší skupiny oborů vzdělání v kraji:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Strojírenství, kovovýroba a metalurgie (ISCED 521), ▪ Stavebnictví a inženýrské stavitelství (ISCED 582), ▪ Motorová vozidla, lodě a letadla (ISCED 525), ▪ Výroba a zpracování materiálů – dřevo, papír, plasty, sklo (ISCED 543), ▪ Velkoobchod a maloobchod (ISCED 341), ▪ Výroba textilu, oděvů a obuvi, zpracování kůže (ISCED 542), ▪ Hotelnictví, restaurace, stravování (ISCED 811), ▪ Elektrotechnika a elektronika (ISCED 522 + 523). <p>Srovnání je provedeno pro roky 2004 a 2010 – vzhledem k úpravám ve VŠPS, které ovlivnilo od roku 2004 časové řady vzdělanostní struktury, není možné zpracovat srovnání pro delší interval.</p> <p>Cílem indikátoru není pokrýt všechny obory vzdělání, ale pouze ty nejvýznamnější a pro regionální trh práce typické. V různých krajích proto budou výběr i struktura oborů odlišné. 8 uvedených skupin oborů pokrývá např. v pilotovaném (Libereckém) kraji 88 % pracovních sil s výučním listem.</p>

Název indikátoru	Pracovníci s maturitním vzděláním podle oboru
Podrobnější popis	Počet zaměstnaných osob v členění na obory vzdělání s maturitní zkouškou v kraji
Vstupní data	VŠPS, časová řada 2004-2010, vlastní výpočty
Proč je indikátor důležitý	Umožňuje pohled na základní trendy ve struktuře pracovních sil s maturitním vzděláním podle hlavních oborů v kraji
Metodické poznámky	<p>Srovnání je provedeno pro největší skupiny oborů vzdělání v kraji:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Ekonomie, účetnictví a management (ISCED 314, 344 + 345), ▪ Strojírenství, kovovýroba a metalurgie (ISCED 521), ▪ Všeobecné vzdělávací programy (ISCED 010) ▪ Elektrotechnika a elektronika (ISCED 522 + 523), ▪ Stavebnictví a inženýrské stavitelství (ISCED 582), ▪ Ošetřovatelství (ISCED 723). <p>Srovnání je provedeno pro roky 2004 a 2010 – vzhledem k úpravám ve VŠPS, které ovlivnilo od roku 2004 časové řady vzdělanostní struktury, není možné zpracovat srovnání pro delší interval.</p> <p>Cílem indikátoru není pokrýt všechny obory vzdělání, ale pouze ty nejvýznamnější a pro regionální trh práce typické. V různých krajích proto budou výběr i struktura oborů odlišné. 6 uvedených skupin oborů pokrývá např. v pilotovaném (Libereckém)</p>

	<p>kraji 65 % pracovních sil s maturitní zkouškou.</p> <p>V případě, že při úrovni podrobnosti na trojmístný ISCED nelze spolehlivě analyzovat strukturu vzdělání (u hlavních maturitních oborů je pokrytí v pilotovaném kraji přibližně o ¼ horší, než u vyučení), je možné provést agregaci na dvojmístný ISCED (např. 72 – Zdravotnictví, 34 – Obchod, řízení a správa a podobně).</p>
--	---

Název indikátoru	Pracovníci s terciárním vzděláním podle oboru
Podrobnější popis	Počet zaměstnaných osob v členění na obory vzdělání terciárního studia v kraji
Vstupní data	VŠPS, časová řada 2005-2010, vlastní výpočty
Proč je indikátor důležitý	Umožňuje pohled na hlavní trendy ve struktuře pracovních sil s terciárním vzděláním podle hlavních oborů
Metodické poznámky	<p>Terciární vzdělání zahrnuje vzdělání získané na vyšších odborných školách (ISCED 5B) a vysokých školách (ISCED 5A-6).</p> <p>Srovnání je provedeno pro největší skupiny oborů terciárního vzdělání v kraji:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Ekonomie (ISCED 314), ▪ Strojírenství, kovovýroba a metalurgie (ISCED 521), ▪ Stavebnictví a inženýrské stavitelství (ISCED 582), ▪ Pedagogika (ISCED 142), ▪ Elektrotechnika a elektronika (ISCED 522 + 523), ▪ Ošetřovatelství (ISCED 723). <p>Srovnání je provedeno pro roky 2005 až 2010. Při konstrukci indikátoru musely být vzaty v úvahu dva omezující faktory:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Za prvé, vzhledem k úpravám ve VŠPS, které ovlivnilo od roku 2004 časové řady vzdělanostní struktury, nebylo možné zahrnout data starší tohoto roku, • Za druhé, celkové počty osob s terciárním vzděláním a v členění na obory vzdělání byly už celkově poměrně nízké a pro zajištění určité statistické spolehlivosti dat bylo nutné použít nikoli data za jednotlivé roky, ale tříleté průměry a to pro roky 2005-2007 a 2008-2010. Tyto průměry pak byly zaokrouhleny na celé stovky osob. Indikátor tak naznačuje pouze hrubé trendy trhu práce; není možné jej na této úrovni využít pro podrobnou analýzu.

Název indikátoru	Vývoj věkové struktury u pracovníků s výučním listem
Podrobnější popis	Počet zaměstnaných osob s výučním listem v kraji v členění na hlavní věkové skupiny a porovnání vývoje v čase.
Vstupní data	VŠPS, časová řada 2004-2010, vlastní výpočty
Proč je indikátor důležitý	Analyzuje problém zhoršování demografické struktury mezi pracovníky s výučním listem v kraji. Indikátor je dobrý předstihový ukazatel budoucího nedostatku osob s danou kvalifikací na trhu práce.

Metodické poznámky	<p>Srovnání je provedeno pro roky 2004 a 2010 a následující velké věkové skupiny:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Do 29 let, ▪ 30-39 let, ▪ 40-49 let, ▪ 50 a více let.
--------------------	--

Název indikátoru	Vývoj věkové struktury u pracovníků s maturitní zkouškou
Podrobnější popis	Počet zaměstnaných osob s maturitní zkouškou v kraji v členění na hlavní věkové skupiny a porovnání vývoje v čase.
Vstupní data	VŠPS, časová řada 2004-2010, vlastní výpočty
Proč je indikátor důležitý	Analyzuje problém zhoršování demografické struktury mezi pracovníky s výučním listem v kraji. Indikátor je dobrý předstihový ukazatel budoucího nedostatku osob s danou kvalifikací na trhu práce.
Metodické poznámky	<p>Srovnání je provedeno pro roky 2004 a 2010 a následující velké věkové skupiny:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Do 29 let, ▪ 30-39 let, ▪ 40-49 let, ▪ 50 a více let.

Název indikátoru	Vývoj věkové struktury u pracovníků s terciárním vzděláním
Podrobnější popis	Počet zaměstnaných osob s terciárním vzděláním v kraji v členění na hlavní věkové skupiny a porovnání vývoje v čase.
Vstupní data	VŠPS, časová řada 2003-2010, vlastní výpočty
Proč je indikátor důležitý	Analyzuje problém zhoršování demografické struktury mezi pracovníky s výučním listem v kraji. Indikátor je dobrý předstihový ukazatel budoucího nedostatku osob s danou kvalifikací na trhu práce.
Metodické poznámky	<p>Na rozdíl od středoškolských kvalifikací musel indikátor pro terciárně vzdělané pracovníky doznat určitých změn a to ze stejných důvodů, jako v případě oborové struktury – počty osob s tímto stupněm vzdělání jsou v kraji příliš nízké a pro zajištění určité statistické spolehlivosti dat bylo nutné použít nikoli data za jednotlivé roky, ale tříleté průměry.</p> <p>Aby byla zachována obdobná délka intervalu, jako v případě středoškoláků, byly zvoleny tříleté průměry 2003-2005 a 2008-2010.</p> <p>Rovněž počet věkových skupin musel být ze stejných důvodů snížen, a to na tři:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Do 20-34 let, ▪ 35-54 let, ▪ 55 a více let.

Název indikátoru	Odvětvová struktura zaměstnanosti
Podrobnější popis	Počet osob zaměstnaných v jednotlivých odvětvích v kraji a vývoj tohoto ukazatele v čase.
Vstupní data	VŠPS, časová řada 2008-2010, vlastní výpočty
Proč je indikátor důležitý	Analyzuje, která odvětví jsou klíčová pro zaměstnanost v kraji a zda jejich význam v čase roste, nebo klesá.
Metodické poznámky	<p>Vzhledem k přechodu na novou klasifikaci CZ-NACE⁵ k 1. 1. 2008 a zejména vzhledem k ukončení publikování dat ve staré klasifikaci OKEČ k 31. 12. 2009 mají všechny odvětvové indikátory určitá omezení. Delší časové řady není možné vytvořit bez složitých a ne úplně přesných převodů mezi oběma klasifikacemi. Z tohoto důvodu bylo pro indikátor zvoleno pouze porovnání let 2008-2010 pro novou klasifikaci CZ-NACE.</p> <p>Co se týče podrobnosti, je vzhledem ke spolehlivosti dat možno členit odvětvovou strukturu na podrobnější (dvoumístnou) klasifikaci pouze ve větších regionech. V menších krajích je doporučeno zvolit méně podrobné členění a vytvářet logické agregace na základě dvoumístné klasifikace CZ-NACE a příbuznosti odvětví vzhledem k charakteru činnosti a nároků na kvalifikovanou pracovní sílu. Např.; například stavebnictví je složeno z oddílů 41+42+43; do jedné skupiny je spojeno strojírenství a automobilový průmysl (28+29) nebo elektrotechnický průmysl a výroba elektroniky (26+27).</p>

Název indikátoru	Profesní struktura zaměstnanosti
Podrobnější popis	Počet osob zaměstnaných v hlavních profesních skupinách v kraji a vývoj tohoto ukazatele v čase.
Vstupní data	VŠPS, časová řada 2005-2010, vlastní výpočty
Proč je indikátor důležitý	Analyzuje, které profesní skupiny jsou pro trh práce nejdůležitější a jak se jejich zaměstnanost vyvíjí v čase.
Metodické poznámky	<p>Analýza profesní struktury zaměstnanosti se potýká s několika komplikacemi. Prvním je statistická spolehlivost dat. Pro analýzu byla zvolena dvojmístná klasifikace zaměstnání KZAM; pro zvýšení spolehlivosti byly použity dvouleté průměry, konkrétně změna průměrné zaměstnanosti 2005/2006 oproti změně průměrné zaměstnanosti 2009/2010. Novější data (za rok 2011) nemohla být použita z důvodu přechodu na novou klasifikaci CZ-ISCO, která je z hlediska obsahu jednotlivých profesních skupin (tedy toho, jaké profese zahrnují a jak jsou tyto profese definovány) výrazně odlišnější od KZAM. V budoucnu se bude při konstrukci indikátoru nutné vypořádat s přechodem na novou klasifikaci CZ ISCO, resp. vyřešit problém návaznosti časových řad pro často odlišně definované profesní skupiny.</p> <p>Kromě samotné změny zaměstnanosti ve dvou stanovených dvouletých průměrech obsahuje indikátor i hodnocení toho, jak byly jednotlivé profesní skupiny v daných letech významné z hlediska podílu na celkové zaměstnanosti a jak se jejich význam vyvíjí v čase.</p>

⁵ Viz http://www.czso.cz/csu/klasifik.nsf/i/klasifikace_ekonomickych_cinnosti_%28cz_nace%29

Název indikátoru	Porovnání profesní struktury zaměstnanosti mezi vybranými regiony
Podrobnější popis	Podíl osob, zaměstnaných v hlavních profesních skupinách v kraji na celkové zaměstnanosti a porovnání s vybranými kraji.
Vstupní data	VŠPS, za rok 2010, vlastní výpočty
Proč je indikátor důležitý	Porovnává profesní strukturu kraje s vybranými dalšími kraji a průměrem ČR. Cílem indikátoru je zjistit, v kterých profesních skupinách se zaměstnanost v kraji odlišuje od dalších krajů, které jsou podobné z hlediska odvětvového zaměření a zda tato struktura zaměstnanosti neukazuje na slabé či silné stránky trhu práce v analyzovaném kraji.
Metodické poznámky	<p>Analyzovaný kraj je porovnáván s obdobnými kraji v ČR. Kromě toho je porovnání provedeno i pro průměr ČR (bez hlavního města Prahy, která svou výraznou odlišností trhu práce zkrsluje celkovou kvalifikační náročnost české ekonomiky z pohledu jednotlivých krajů).</p> <p>Pro srovnání je vhodné zvolit takové kraje, které jsou analyzovanému kraji podobné ekonomickou strukturou – např. vyšším podílem zpracovatelského průmyslu, apod..</p> <p>V indikátoru jsou barevnými škálami vyznačeny odchylky od průměru – ve kterých profesních skupinách má daný kraj nadprůměrnou či naopak podprůměrnou zaměstnanost. Indikátor tak na první pohled odhaluje specifika zaměstnanosti kraje v regionálním porovnání.</p>

Název indikátoru	Podrobnější analýza profesní struktury (pro vybrané trojmístné KZAM)
Podrobnější popis	Vývoj zaměstnanosti v podrobnějších profesních skupinách v kraji ve vybraných letech
Vstupní data	VŠPS, časová řada 2002-2010, vlastní výpočty
Proč je indikátor důležitý	Analyzuje, které profesní skupiny jsou pro trh práce nejdůležitější a jak se jejich zaměstnanost vyvíjí v čase.
Metodické poznámky	<p>Tento indikátor rozšiřuje již dříve uvedený indikátor „Profesní struktura zaměstnanosti“, jehož nevýhodou je malá podrobnost (na úrovni dvoumístného KZAM) zachycuje jen velmi agregované profesní skupiny a neumožňuje přesně analyzovat vývoj na trhu práce v kraji.</p> <p>Proto je třeba doplnit podrobnější pohled na strukturu profesí na úrovni trojmístného KZAM. V případě menších krajů, se však na této úrovni podrobnosti mohou vyskytnout problémy se statistickou spolehlivostí dat. Tyto problémy lze zmírnit tím, že se bude pracovat s víceletými průměry. Například místo dvouletých průměrů, které byly použity u předchozího indikátoru, jsou počítány tříleté, a to pro roky 2002-2004, 2005-2007 a 2008-2010 a zároveň se přihlíží i k vývoji zaměstnanosti v celém tomto období.</p> <p>Platí však, že je nutné velmi obezřetně hodnotit změny v čase vzhledem ke statistické významnosti dat a nezakládat hodnocení situace na trhu práce výhradně jen na tomto zdroji (výhodná je např. kombinace s informacemi o vývoji volných míst a uchazečů, které pracují s individuálními a tedy mnohem přesnějšími daty).</p>

Shrnutí: Vývoj odvětvové a profesní struktury

Na konci kapitoly je zpracováno stručné shrnutí, které vyplývá z analyzovaných indikátorů. V tomto případě se jedná o shrnutí vývoje celkové zaměstnanosti v různých pohledech a vystižení toho nejdůležitějšího z vývoje a změn odvětvové, profesní, vzdělanostní a věkové struktury.

ČÁST 3: ROVNOVÁHA NA REGIONÁLNÍM TRHU PRÁCE

Cílem této části je zhodnotit vývoj nabídky pracovních příležitostí a poptávky po práci. Jsou zde obsaženy jednak informace poskytující celkový pohled na vývoj trhu práce (např. vývoj míry nezaměstnanosti a počtu uchazečů o zaměstnání a pracovních příležitostí), tak umožňující detailnější vyhodnocení postavení jednotlivých profesních skupin na trhu práce, a to jak z pohledu těchto pracovních skupin, tak z pohledu zaměstnavatelů.

Hlavním zdrojem vstupních dat jsou údaje o uchazečích o zaměstnání a volných pracovních místech, které na základě evidence úřadů práce zpracovává Ministerstvo práce a sociálních věcí (MPSV). Tyto údaje jsou k dispozici v členění podle klasifikace zaměstnání (KZAM), a to na úroveň podrobnosti jednotek KZAM (pětimístná KZAM). Pro potřeby tohoto informačního produktu je využita agregace na úroveň skupin KZAM (třímístná KZAM), neboť právě tato úroveň představuje kompromis mezi mírou detailu (umožňuje rozlišit řádově 100 profesních skupin) a dostupností dat (pro podskupiny – čtyřmístná KZAM – nejsou pro malé kraje ve VŠPS k dispozici dostatečně spolehlivé časové řady). V rámci dalších analýz jsou totiž data MPSV a VŠPS spojeny do komplexního pohledu na regionální trh práce a přílišná podrobnost dat MPSV by při nižší spolehlivosti dat z VŠPS byla zbytečná. Určitou komplikací tohoto přístupu představuje přechod na klasifikaci CZ-ISCO, ve které jsou data v informačním systému MPSV publikována od 1. 1. 2011. Díky odlišnosti CZ-ISCO a KZAM jsou časové řady údajů rokem 2011 přerušeny. V rámci pilotního produktu provádíme pomocí oficiálního nástroje ČSÚ převody mezi oběma klasifikacemi. Další komplikací je nedostatečné pokrytí údajů o volných pracovních místech databází MPSV. Mnoho zaměstnavatelů neplnilo ohlašovací povinnost zejména u kvalifikačně náročných volných míst a údaje o celkové nabídce jsou tak zkreslené (přibližně 38 % pracovní inzerce není takto zachyceno). Navíc podle nové legislativní úpravy je od 1. 1. tato ohlašovací povinnost zrušena. V pilotním produktu je využita unikátní metodika NVF, která umožňuje zahrnout do celkové nabídky volných míst i soukromé informační zdroje.

Doplňujícím zdrojem informací jsou regionální statistiky, publikované ČSÚ. Ty zahrnují různá vstupní data – VŠPS, podnikatelské průzkumy, MPSV – a pro celkový pohled poskytují dobrou základní orientaci.

Kapitola obsahuje následující indikátory a jejich analýzu:

Název indikátoru	Vývoj registrované míry nezaměstnanosti
Podrobnější popis	Vývoj registrované míry nezaměstnanosti v letech 2005-2011 (v %) v analyzovaném kraji a porovnání s průměrem pro celou ČR
Vstupní data	Dlouhodobý vývoj vybraného ⁶ kraje, časové řady
Proč je indikátor důležitý	Indikátor ukazuje situaci na trhu práce v regionu z hlediska nezaměstnanosti a tuto

⁶ Titul publikace vždy obsahuje název kraje, tedy např. Dlouhodobý vývoj Libereckého kraje. Publikace jsou k dispozici přes regionální „rozcestník“ na webu ČSÚ: http://czso.cz/csu/redakce.nsf/i/publikace_regiony

	situaci porovnává s kontextem vývoje v celé ČR.
Metodické poznámky	-

Název indikátoru	Vývoj počtu uchazečů a volných pracovních míst
Podrobnější popis	Vývoj počtu uchazečů a volných pracovních míst (porovnání ročních dat)
Vstupní data	Dlouhodobý vývoj vybraného ⁷ kraje, časové řady.
Proč je indikátor důležitý	Indikátor ukazuje celkovou situaci na trhu práce z hlediska rovnováhy mezi nabídkou a poptávkou na trhu práce a tuto situaci porovnává s kontextem vývoje v celé ČR.
Metodické poznámky	Vývoj počtu volných pracovních míst lze převzít ze statistických dat ČSÚ o daném kraji (zpracovatelem dat je Ministerstvo práce a sociálních věcí, resp. úřady práce). Tento zdroj má své omezení – zejména to, že ne všechna volná pracovní místa byla správně hlášena zaměstnavateli. Ve skutečnosti tak počet volných míst mohl být podstatně větší (např. na regionálním trhu práce, kde převládají středoškolské kvalifikace, v průměru o 30-40 %), což je při hodnocení situace na trhu práce potřeba vzít v úvahu. Problém částečně řeší metodika NVF pro výpočet volných míst, která umožňuje zahrnout i data ze soukromých inzertních zdrojů ⁸ (viz Příloha č. 1).

Název indikátoru	TOP 20 profesních skupin v kraji s nejnižším počtem uchazečů na 1 volné pracovní místo
Podrobnější popis	Indikátor ukazuje významné profesní skupiny na trhu práce v kraji, které jsou nedostatkové a u kterých je počet volných míst vzhledem k počtu uchazečů poměrně velký.
Vstupní data	Ministerstvo práce a sociálních věcí, analýza nabídky a poptávky po pracovní síle ⁹
Proč je indikátor důležitý	Poměr uchazeči/volná pracovní místa je jedním z nejdůležitějších indikátorů o aktuální rovnováze na trhu práce. Výběr profesních skupin v tomto indikátoru ukazuje, kde pracovníci na trhu práce nejvíce chybí.
Metodické poznámky	Do porovnání je zařazeno 20 profesních skupin, u kterých je poměr uchazeči/volná místa menší než 4,1:1. Tato hranice je stanovena na základě úvahy, že pro zaměstnavatele je výběr z 3-4 uchazečů na jedno volné pracovní místo obvykle nedostatečný a proto za nedostatkové profese jsou považovány ty, ve kterých na jedno volné místo připadají maximálně 4 uchazeči. Při interpretaci je však třeba postupovat obezřetně a vzít v úvahu i další informace (charakter profese, celkovou ekonomickou situaci, atd.), neboť více než 4 uchazeči

⁷ Titul publikace vždy obsahuje název kraje, tedy např. Dlouhodobý vývoj Libereckého kraje. Publikace jsou k dispozici přes regionální „rozcestník“ na webu ČSÚ: http://czso.cz/csu/redakce.nsf/i/publikace_regiony

⁸ Projekt výzkumu HC 198/10 „Sledování krátkodobých trendů v poptávce po pracovní síle“, který byl řešen Národním vzdělávacím fondem v roce 2010.

⁹ <http://portal.mpsv.cz/sz/stat/trh>

	na 1 místo ještě stále nemusí znamenat, že se pracovníci dané profese špatně uplatňují; pro zaměstnavatele je často problém najít kvalitního uchazeče i u některých profesích, kde může být např. 8-10 zájemců na jedno volné pracovní místo. Je třeba vzít rovněž v úvahu rozptyl regionálních hodnot u vybraných profesích od průměru za všechny profese v celé ČR.
--	---

Název indikátoru	TOP 20 profesních skupin v kraji s nejvyšším počtem uchazečů na 1 volné pracovní místo
Podrobnější popis	Indikátor ukazuje významné profesní skupiny na trhu práce v kraji, u kterých je přebytek pracovních sil, tj. počet volných míst vzhledem k počtu uchazečů je velmi nízký.
Vstupní data	Ministerstvo práce a sociálních věcí, analýza nabídky a poptávky po pracovní síle ¹⁰
Proč je indikátor důležitý	Poměr uchazeči/volná pracovní místa je jedním z nejdůležitějších indikátorů o aktuální rovnováze na trhu práce. Výběr profesních skupin v tomto indikátoru ukazuje, kde se pracovníci na trhu práce nejhůře uplatňují.
Metodické poznámky	Do porovnání bylo zařazeno 20 profesních skupin, u kterých je poměr uchazeči/volná místa vyšší než dvojnásobek této hodnoty v průměru za všechny profese v celé ČR.

Název indikátoru	Míra nezaměstnanosti pro nejvýznamnější profesní skupiny v kraji
Podrobnější popis	Míra nezaměstnanosti pro nejvýznamnější profesní skupiny v kraji
Vstupní data	Ministerstvo práce a sociálních věcí, analýza nabídky a poptávky po pracovní síle ¹¹ , VŠPS, časová řada 2008-2010
Proč je indikátor důležitý	Tento indikátor je doplňkový k indikátoru 3-1 „Vývoj míry registrované nezaměstnanosti“. Poskytuje podrobnější pohled na míru nezaměstnanosti pro jednotlivé profesní skupiny.
Metodické poznámky	<p>Do porovnání jsou zařazeny nejčetnější profesní skupiny, které z hlediska podrobnosti představují kombinaci dvojmístné a trojmístné klasifikace zaměstnání (KZAM). Míra nezaměstnanosti je vypočtena podle vzorce:</p> $\frac{\text{Počet nezaměstnaných}}{\text{Počet zaměstnaných} + \text{počet nezaměstnaných}}$ <p>Pro zvýšení statistické spolehlivosti dat u méně četných profesních skupin je vhodné u obou hodnot použít průměrné počty za roky 2008-2010.</p> <p>Údaje o míře nezaměstnanosti je vhodné seřadit do tabulky a barevně přitom odlišit profesní skupiny, u kterých je z důvodu nižší spolehlivosti dat (nesplňuje požadavek minimální četnosti kolem 4 tis. osob) potřeba opatrně interpretovat získané výsledky.</p>

¹⁰ <http://portal.mpsv.cz/sz/stat/trh>

¹¹ tamtéž.

Název indikátoru	Rostoucí profesní skupiny v kraji
Podrobnější popis	Vývoj počtu zaměstnaných pro vybrané profesní skupiny v kraji.
Vstupní data	VŠPS, časová řada 2002-2010
Proč je indikátor důležitý	Indikátor ukazuje dlouhodobý vývoj zaměstnanosti pro klíčové perspektivní profesní skupiny v kraji.
Metodické poznámky	<p>Pro porovnání je vhodné zvolit dostatečně podrobnou agregaci - na úrovni třímístného KZAM. Z důvodu zachování dostatečné spolehlivosti dat (minimální četnost kolem 4 tis. osob) je však nutno propočítat tříleté průměry pro období 2002-2004, 2005-2007 a 2008-2010. Porovnávat lze pak celkovou změnu v krajních obdobích tohoto intervalu.</p> <p>Rostoucí profesní skupiny je vhodné seřadit do tabulky a barevně přitom odlišit profesní skupiny, u kterých je z důvodu nižší spolehlivosti dat potřeba opatrně interpretovat získané výsledky.</p>

Název indikátoru	Klesající profesní skupiny v kraji
Podrobnější popis	Vývoj počtu zaměstnaných pro vybrané profesní skupiny v kraji.
Vstupní data	VŠPS, časová řada 2002-2010
Proč je indikátor důležitý	Indikátor ukazuje dlouhodobý vývoj zaměstnanosti pro profesní skupiny v kraji, jejichž význam dlouhodobě klesá.
Metodické poznámky	<p>Pro porovnání je vhodné zvolit dostatečně podrobnou agregaci - na úrovni třímístného KZAM. Z důvodu zachování dostatečné spolehlivosti dat (minimální četnost kolem 4 tis. osob) je však nutno propočítat tříleté průměry pro období 2002-2004, 2005-2007 a 2008-2010. Porovnávat lze pak celkovou změnu v krajních obdobích tohoto intervalu.</p> <p>Klesající profesní skupiny je vhodné seřadit do tabulky a barevně přitom odlišit profesní skupiny, u kterých je z důvodu nižší spolehlivosti dat potřeba opatrně interpretovat získané výsledky.</p>

Název indikátoru	Rozdíly mezi jednotlivými okresy v rámci kraje
Podrobnější popis	Rovnováha na trhu práce v jednotlivých okresech analyzovaného kraje
Vstupní data	MPSV, statistiky úřadů práce (poslední dostupná data)
Proč je indikátor důležitý	Indikátor ukazuje rozdílnou situaci na trzích práce v jednotlivých okresech z hlediska poměru uchazečů a volných míst i míry nezaměstnanosti.
Metodické poznámky	Pro porovnání zvolit nejaktuálnější data (poslední dostupný rok). Nástrojem porovnání je tabulka, která zahrnuje data za jednotlivé okresy a průměrné hodnoty za celý kraj. K tabulce je připojena analýza situace na trhu práce v jednotlivých okresech z hlediska nejvíce poptávaných profesí (nejnižší poměr uchazeči/volná místa) i těch, kde je uplatnění dlouhodobě špatné.

Název indikátoru	Pracovní příležitosti dle odvětví
Podrobnější popis	Struktura volných pracovních míst podle odvětví uplatnění
Vstupní data	VŠPS 2011, MPSV, statistiky úřadů práce (prosinec 2011), vlastní výpočty
Proč je indikátor důležitý	Indikátor ukazuje, jak se ekonomická odvětví v kraji podílí na tvorbě pracovních příležitostí – tedy co je klíčové pro udržení zaměstnanosti.
Metodické poznámky	Pro porovnání byla zvolena nejaktuálnější data (prosinec 2011). Indikátor vychází z údajů o volných pracovních místech ze statistik úřadů práce na úrovni třímístné CZ-ISCO. Tato data byla využita pro odhad zjištění podílu jednotlivých odvětví na tvorbě pracovních příležitostí. Pro převod mezi profesní a odvětvovou klasifikací bylo využito VŠPS, z kterého lze zjistit podíl zaměstnanosti podle odvětví pro jednotlivé profesní skupiny.

Shrnutí: Rovnováha na regionálním trhu práce

Na konci kapitoly je zpracováno stručné shrnutí, které vyplývá z analyzovaných indikátorů. Je zaměřeno na zhodnocení vývoje rovnováhy mezi nabídkou a poptávkou na regionálním trhu práce.

ČÁST 4: PŘÍLIV ABSOLVENTŮ NA REGIONÁLNÍ TRH PRÁCE

Cílem této části je poskytnout informace o uplynulém a očekávaném vývoji počtu absolventů. Ne všichni absolventi však po ukončení příslušného stupně studia odcházejí na trhu práce, ale pokračují v odborné přípravě obvykle na navazujícím stupni vzdělání. Pozornost je proto věnována zejména té části absolventů, kteří odcházejí na trh práce. Absolventi jsou sledováni podle úrovně a oboru vzdělání, jde o absolventy škol lokalizovaných v regionu. Není tedy zohledňován ani možný příliv čerstvých absolventů z jiných regionů ani jejich případný odliv.

Kapitola obsahuje následující indikátory a jejich analýzu:

Název indikátoru	Vývoj počtu absolventů s výučním listem a projekce dalšího vývoje
Podrobnější popis	Vývoj počtu absolventů s výučním listem od roku 2007 a projekce dalšího vývoje do roku 2015
Vstupní data	Data za minulost: Ústav pro informace ve vzdělávání (od r. 2012 MŠMT – odd. K9), projekce: Národní vzdělávací fond
Proč je indikátor důležitý	Důležitý ukazatel minulé, současné i budoucí dostupnosti absolventů škol s výučním listem na regionálním trhu práce.
Metodické poznámky	Indikátor obsahuje souhrnný přehled o vývoji v jednotlivých letech, včetně projekce do r. 2015, bez třídění na jednotlivé obory vzdělání.
Název indikátoru	Vývoj počtu absolventů s výučním listem pro hlavní obory vzdělání
Podrobnější popis	Vývoj počtu absolventů s výučním listem pro hlavní obory vzdělání – porovnání let

	2007, 2010 a 2015
Vstupní data	data za minulost: Ústav pro informace ve vzdělávání (od r. 2012 MŠMT – odd. K9), projekce: Národní vzdělávací fond
Proč je indikátor důležitý	Podrobnější pohled na budoucí dostupnost absolventů škol s výučním listem v členění na hlavní skupiny oborů.
Metodické poznámky	Indikátor obsahuje vyhodnocení minulého a budoucího vývoje dostupnosti absolventů v následujících oborech KKOV: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Strojírenství, kovovýroba a metalurgie, ▪ Elektrotechnika a elektronika, ▪ Chemické výroby, chemie a potravinářství, ▪ Výroba textilu, oděvů a obuvi, zpracování kůže, ▪ Výroba a zpracování materiálů – dřevo, papír, plasty, sklo, ▪ Stavebnictví a inženýrské stavitelství, ▪ Zemědělství a lesnictví, ▪ Obchod a služby, ▪ Ostatní.

Název indikátoru	Vývoj počtu absolventů s maturitní zkouškou a projekce dalšího vývoje
Podrobnější popis	Vývoj počtu absolventů s maturitní zkouškou od roku 2007 a projekce dalšího vývoje do roku 2015
Vstupní data	data za minulost: Ústav pro informace ve vzdělávání (od r. 2012 MŠMT – odd. K9), projekce: Národní vzdělávací fond
Proč je indikátor důležitý	Důležitý ukazatel minulé, současné i budoucí dostupnosti absolventů škol s maturitou na regionálním trhu práce.
Metodické poznámky	Indikátor obsahuje souhrnný přehled o vývoji v jednotlivých letech, včetně projekce do r. 2015, bez třídění na jednotlivé obory vzdělání.

Název indikátoru	Vývoj počtu absolventů s maturitní zkouškou pro hlavní obory vzdělání
Podrobnější popis	Vývoj počtu absolventů s maturitní zkouškou pro hlavní obory vzdělání – porovnání let 2007, 2010 a 2015
Vstupní data	Data za minulost: Ústav pro informace ve vzdělávání (od r. 2012 MŠMT – odd. K9), projekce: Národní vzdělávací fond
Proč je indikátor důležitý	Podrobnější pohled na budoucí dostupnost absolventů oborů s maturitní zkouškou v členění na hlavní skupiny oborů.
Metodické poznámky	Indikátor obsahuje vyhodnocení minulého a budoucího vývoje dostupnosti absolventů v následujících oborech KKOV: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Ekonomika, obchod a služby, ▪ Strojírenství, kovovýroba, hutnictví, ▪ Stavebnictví,

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Přírodní vědy, ▪ Učitelství, ▪ Právní vědy, ▪ Zdravotnictví, ▪ Zemědělství a lesnictví.
--	---

Název indikátoru	Vývoj počtu absolventů s terciárním vzděláním a projekce dalšího vývoje
Podrobnější popis	Vývoj počtu absolventů s terciárním vzděláním od roku 2007 a projekce dalšího vývoje do roku 2015
Vstupní data	Data za minulost: Ústav pro informace ve vzdělávání (od r. 2012 MŠMT – odd. K9), projekce: Národní vzdělávací fond
Proč je indikátor důležitý	Důležitý ukazatel minulé, současné i budoucí dostupnosti absolventů s terciárním vzděláním na regionálním trhu práce.
Metodické poznámky	<p>Mezi absolventy terciárního stupně vzdělání jsou zahrnováni absolventi vysokých škol a absolventi vyšších odborných škol.</p> <p>Projekce pro terciární stupeň je méně spolehlivá, než pro středoškolský. Důvodem je neuspořádaná situace na vysokých školách z hlediska typu studia a přechodů studentů mezi jednotlivými programy (bakalářský, navazující magisterský, „dlouhý“ magisterský). To značně znesnadňuje projekci. Proto nejsou projektovány jednotlivé roky budoucího období, ale pouze konečný rok 2016, který již není ovlivněn výše uvedenými změnami, ale zejména demografickou situací, kterou je možné předpovědět s vyšší mírou přesnosti.</p> <p>Při interpretaci vývoje absolventů terciárního studia ve vztahu k potřebám trhu práce v regionu je třeba vzít v úvahu, že mobilita vysokoškoláků je mnohem vyšší než u absolventů středních škol. Absolventi místních VŠ či fakult nacházejí uplatnění nejen v daném kraji ale i v jiných regionech ČR a obráceně.</p>

Shrnutí: Rovnováha na regionálním trhu práce

Na konci kapitoly je zpracováno stručné shrnutí, které vyplývá z analyzovaných indikátorů. Shrnutí se týká dosavadní i budoucí dostupnosti absolventů pro různé stupně a obory vzdělání.

ČÁST 5: PROBLÉMOVÁ MÍSTA NA REGIONÁLNÍM TRHU PRÁCE

Cílem této části je syntéza klíčových zjištění částí 1-3. Stručně shrnuje nejdůležitější zjištění z oblasti celkového vývoje trhu práce v kraji, v členění na jednotlivé profese, odvětví, vzdělanostní skupiny a obory vzdělání. Shrnutí má textovou podobu v rozsahu přibližně 1-2 strany.

ČÁST 6: NABÍDKA DV V REGIONU A IDENTIFIKACE PRIORIT DV

Tato část se zabývá analýzou dostupných informací o DV v kraji a porovnáním této nabídky s prioritami, identifikovanými v části 4. Zdrojem dat je především databáze kurzů DV, zpracovaná NVF v rámci projektu Koncept, informace o míře účasti jednotlivců na DV z VŠPS a data o vývoji rekvalifikací v evidenci úřadů práce. Všechny tyto zdroje však mají omezenou vypovídací schopnost a neposkytují dostatečně podrobné a přesné informace. Veřejně dostupná data o rekvalifikacích na portálu MPSV totiž nejsou dostatečně podrobná z hlediska profesní struktury a pro analýzy je využitelná pouze vzdělanostní struktura – na tomto základě však nelze vyvozovat příliš konkrétní závěry. Informace o existujících vzdělávacích kurzech dosud nejsou sledovány kontinuálně, což znemožňuje porovnat jejich nabídku v čase například se strukturou nezaměstnaných nebo nejvíce poptávaných pracovních míst a data z VŠPS zase nedokážou sledovat, jaký typ vzdělávání respondenti absolvovali a kdo jej platil¹² (úřad práce, zaměstnavatel či přímo jednotlivec).

Kapitola obsahuje následující indikátory a jejich analýzu:

Název indikátoru	Rozsah rekvalifikačních kurzů dle stupně vzdělání
Podrobnější popis	Vývoj počtu účastníků rekvalifikačních kurzů v kraji 2008-2011
Vstupní data	Ministerstvo práce a sociálních věcí ¹³ , data za 2. čtvrtletí příslušného roku.
Proč je indikátor důležitý	Ukazuje celkový trend v poptávce po rekvalifikačních kurzech, které iniciuje úřad práce – ten je jedním z nejvýznamnějších zadavatelů zakázek pro poskytovatele DV.
Metodické poznámky	Indikátor zachycuje celkový počet účastníků a dále jejich členění dle dosaženého vzdělání na čtyři kategorie: <ul style="list-style-type: none"> • Základní a bez vzdělání, • Vyučení, • Maturita, • Terciární.

¹² to má výrazný vliv na to, jak snadné je informace o DV dohledat – přehled o kurzech, realizovaných a placených z veřejných prostředků je snáze dostupný, než v případě kurzů, které jsou hrazeny ze soukromých zdrojů (jednotlivec či firma)

¹³ <http://portal.mpsv.cz/sz/stat/rek>

Název indikátoru	Celková účast na DV v kraji
Podrobnější popis	Vývoj celkové účasti na DV v kraji po letech v období 2002-2009
Vstupní data	VŠPS, časová řada 2002-2009
Proč je indikátor důležitý	Ukazuje celkové změny v trendu v účasti na DV v čase
Metodické poznámky	Indikátor zachycuje celkový počet účastníků DV po jednotlivých letech, data jsou zaokrouhlená na celé stovky.

Název indikátoru	Rozsah dalšího vzdělávání pro profesní skupiny v kraji
Podrobnější popis	Porovnání účasti na DV pro profesní skupiny v období 2002-2009
Vstupní data	VŠPS, časová řada 2002-2009
Proč je indikátor důležitý	Ukazuje, jak se v kraji jednotlivé profesní skupiny podílí na celkové poptávce po DV a jak se profesní struktura této poptávky vyvíjí v čase.
Metodické poznámky	Indikátor zachycuje celkový počet účastníků DV ve dvou čtyřletých ¹⁴ obdobích (2002-2005 a 2006-2009) v členění na hlavní třídy (jednomístné) KZAM. Data jsou zaokrouhlená na celé stovky.

Název indikátoru	Intenzita účasti na DV podle profesních skupin
Podrobnější popis	Intenzita účasti na DV pro jednotlivé profesní skupiny v kraji v období 2002-2010
Vstupní data	VŠPS, časová řada 2002-2010
Proč je indikátor důležitý	Ukazuje celkové změny v trendu v intenzitě účasti na DV u jednotlivých profesních skupin v čase a porovnání s průměrem pro celý kraj a porovnání s průměrem ČR. Znázorňuje tedy, které profesní skupiny se v průběhu času stávají z hlediska DV perspektivnější cílovou skupinou.
Metodické poznámky	Indikátor zachycuje intenzitu účasti na DV ve dvou čtyřletých obdobích (2002-2005 a 2006-2009) v členění na hlavní třídy (jednomístné) KZAM.

Název indikátoru	Struktura nabídky kurzů DV
Podrobnější popis	Struktura nabízených kurzů DV z hlediska obsahového zaměření v kraji (leden 2011)
Vstupní data	Databáze nabídky kurzů DV, vytvořená NVF v rámci projektu Koncept, 2011
Proč je indikátor důležitý	Jedná se o v současné době jediný datový zdroj o struktuře nabídky kurzů DV v kraji, který má dostatečné pokrytí (je průnikem databází EDUCITY, EDUMENU a EU-DAT) a tedy největší potenciál věrně odrážet situaci na trhu.

¹⁴ Pro zvýšení spolehlivosti dat, počty účastníků jsou vyšší a ne tak zatížené možností statistické chyby.

Metodické poznámky	Indikátor zachycuje strukturu kurzů (včetně jejich jednotlivých běhů) v agregaci do čtyř hlavních kategorií: <ul style="list-style-type: none"> • Profesní specifické (přiřaditelné určité profesní skupině) • Profesní všeobecné, • Jazykové, • Zájmové.
--------------------	---

Název indikátoru	Struktura nabídky jazykových kurzů DV
Podrobnější popis	Struktura nabízených jazykových kurzů DV v kraji (leden 2011)
Vstupní data	Databáze nabídky kurzů DV, vytvořená NVF v rámci projektu Koncept, 2011
Proč je indikátor důležitý	Jedná se o v současné době jediný datový zdroj o struktuře kurzů DV v kraji, který má dostatečné pokrytí (je průnikem tří databází kurzů DV) a tedy největší potenciál věrně odrážet situaci na trhu.
Metodické poznámky	Indikátor rozpracovává předchozí, agregovaný pohled na všechny kurzy DV pro významnou oblast jazykového vzdělávání. Zachycuje podíl běhů jednotlivých jazykových kurzů v agregaci do pěti hlavních kategorií: <ul style="list-style-type: none"> • Anglický jazyk, • Německý jazyk, • Francouzský jazyk, • Španělský jazyk, • Jiný jazyk.

Název indikátoru	Struktura nabídky profesních kurzů DV
Podrobnější popis	Struktura nabízených profesně specifických kurzů DV v kraji (leden 2011)
Vstupní data	Databáze nabídky kurzů DV, vytvořená NVF v rámci projektu Koncept, 2011
Proč je indikátor důležitý	Jedná se o v současné době jediný datový zdroj o struktuře kurzů DV v kraji, který má dostatečné pokrytí (je průnikem tří databází kurzů DV) a tedy největší potenciál věrně odrážet situaci na trhu.
Metodické poznámky	Indikátor rozpracovává předchozí, agregovaný pohled na všechny kurzy DV pro významnou oblast profesně specifického vzdělávání. Zachycuje podíl běhů jednotlivých profesních kurzů v agregaci do pěti hlavních kategorií: <ul style="list-style-type: none"> • IT dovednosti, • Osobní rozvoj, • Strojírenství, kovovýroba, elektrotechnika, • Účetnictví a daně, • Management, finance, řízení, obchod, • Zdravotnictví, • Potravinářství, • Stavebnictví a architektura.

Kvalitní a dostatečně podrobný monitoring DV je klíčem ke správnému analyzování toho, zda je možné řešit mezery na trhu práce (nedostatek pracovníků či naopak špatná uplatnitelnost) pomocí stimulace nabídky DV. Tu lze rozdělit na několik hlavních skupin, které se výrazně liší zaměřením, tím kdo DV ve finále financuje a obtížností přístupu k datům o rozsahu tohoto vzdělávání.

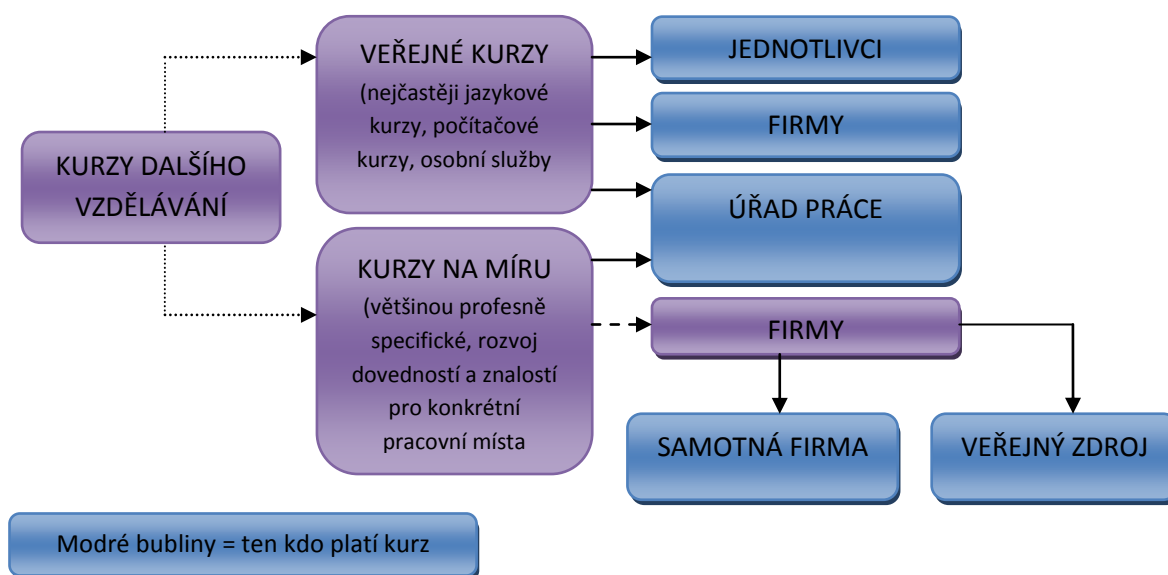
1. **Veřejné kurzy**, jejichž nabídka, termíny, rozsah a cena jsou obvykle snadno zjistitelné (z webových stránek firem či ze stránek portálů, které evidují nabídku DV, jako je DAT CZ, EDUCITY nebo EDUMENU. Cílovou skupinou pro tyto kurzy mohou být jak jednotlivci, tak firmy; cílová skupina je v tomto případě shodná s investorem do DV. Analýza trendů v nabídce těchto kurzů je poměrně dobře realizovatelná, i když i zde jsou určité metodické komplikace (nestačí znát jen počet kurzů v profesním členění, důležitější je i počet běhů těchto kurzů a průměrná obsazenost, což už je informace mnohem hůře dostupná.

I v případě veřejných kurzů je více než polovina (53 %) profesně specifická, tzn. je určena pro konkrétní profesi nebo skupinu profesí, profesní všeobecné kurzy představují 19 % nabídky, zatímco jazykové kurzy 17 % nabídky¹⁵.

2. **Kurzy na míru**, u kterých je třeba rozlišit především investora – toho, kdo za kurz platí. To může být úřad práce (rekvalifikační kurzy), kde evidence kurzů a analýza trendů v poptávce má svoje metodická úskalí (data za kurzy u jednotlivých ÚP nejsou evidována v jednotné struktuře, velmi obtížně zjistitelná je například profesní struktura těchto kurzů), nebo zaměstnavatel (obvykle kurzy na zvýšení nebo rozšíření kvalifikace). U těchto kurzů je zase nutné rozlišit, zda byl tento kurz realizován a financován za pomoci veřejných zdrojů (například ze strukturálních fondů EU), či zda se jedná o soukromou zakázku. Zatímco v prvním případě by teoreticky šlo získat celková data z evidence projektů např. v daném strukturálním fondu, ve druhém případě by jedinou variantou zjištění potřebných dat o rozsahu a zaměření kurzů bylo reprezentativní šetření na dostatečně širokém vzorku zaměstnavatelů. Primární šetření je však obvykle natolik drahá a komplikovaná varianta získávání dat, že nemůže být navržena jako součást obecně využitelné metodiky tvorby informačního produktu.

¹⁵ Databáze DV, vytvořená NVF v projektu Koncept

Schéma 2: Informace o nabídce DV

V současné podobě a za existujících zdrojů dat může tedy informační produkt zhodnotit, jaké jsou mezery na regionálním trhu práce z hlediska nejvíce nedostatkových profesí nebo naopak nejhůře se uplatňujících profesí. Dokáže také porovnat, zda vývoj nabídky počátečního vzdělávání a absolventů koresponduje s identifikovanými mezerami trhu práce a z toho odvodit, jaké priority by mělo mít DV v kraji. Za stávající situace však není možné přesně zjistit, zda je současná nabídka DV správně nastavena vzhledem k současné a očekávané situaci na trhu práce.

Příloha č. 1: Postup vytváření jednotné databáze volných pracovních míst

Pro získání uceleného přehledu o nabídce volných pracovních míst (VPM) jsou využívány následující informační zdroje: databáze úřadů práce ze zdroje MPSV, monitoring tisku, monitoring internetových portálů práce (Jobs.cz, Prace.cz a Agentka.cz). Pro **vytvoření jednotné databáze VPM** byla vytvořena **metodika** (v rámci výzkumného projektu zpracovaného NVF) spočívající v následujících krocích:

- 1. Sjednocení profesních kategorií z jednotlivých zdrojů** – za základ byla zvolena kategorizace KZAM (čtyřmístná a třímístná), která je využívána v databázi úřadů práce. U inzerátů, které neobsahují identifikaci podle KZAM, je kód KZAM přiřazen na základě: i) kategorií profesí, které k danému inzerátu přiřadil jeho zadavatel na portálu práce; ii) informací o vzdělání; iii) klíčových slov obsažených v názvu inzerátu; iv) kombinací těchto metod. K tomu byl vytvořen seznam klíčových slov a slovních spojení. Přiřazování kódů KZAM k jednotlivým nabídkám práce (dolování dat) – probíhá na základě vytvořené a naprogramované syntaxe přiřazování ve statistickém programu SPSS včetně rozhodovacího algoritmu výběru jedné z vícečetných možností.
- 2. Identifikace a odstranění duplicit** – je prováděno na základě zvolených deskriptorů (název pracovního místa, lokalita, a z nepovinných údajů požadované vzdělání, zaměstnavatel), při ponechání jednoho originálního záznamu; odstraněním zastaralých záznamů
- 3. Sjednocení kategorií vzdělání** – data z různých zdrojů se liší také v používaných kategoriích požadovaného vzdělání. Proto jsou pro sjednocení stanoveny širší skupiny tak, aby pokrývaly různé kategorie: základní a bez vzdělání; střední bez maturity; úplné střední; vyšší odborné a bakalářské; magisterské, doktorské a postgraduální.
- 4. Přepočítání inzerčních nabídek na počet volných pracovních míst** – vzhledem k tomu, že jeden inzerát může představovat nabídku více pracovních míst, bylo pro stanovení počtu volných pracovních míst využito expertně odhadnutých koeficientů pro jednotlivé kategorie profesí, které jsou odvozeny ze statistik databáze úřadů práce.
- 5. Sloučení informací do souhrnného přehledu nabídky volných pracovních míst** - Postupným slučováním neduplicitních záznamů je vytvořen jeden soubor volných pracovních míst k danému datu publikace inzerátů.

Příloha č. 2: Klasifikace zaměstnání (KZAM)¹⁶

Hlavní třída 1: Zákonodárci, vedoucí a řídicí pracovníci

11 Zákonodárci, vyšší úředníci

12 Vedoucí a řídicí pracovníci velkých organizací, společností, podniků, apod. vč. jejich organizačních jednotek /manažeři/

13 Vedoucí, ředitelé, kteří řídí malý podnik, organizaci, společnost/za pomoci nejvýše jednoho dalšího řídicího pracovníka/

Hlavní třída 2: Vědečtí a odborní duševní pracovníci

21 Vědci a odborníci ve fyzikálních a příbuzných vědách, architekti a techničtí inženýři /tvůrčí pracovníci/

22 Vědci, odborníci a inženýři v biologických, lékařských a příbuzných oborech

23 Odborní pedagogičtí pracovníci

24 Ostatní vědci a odborní duševní pracovníci jinde neuvedení

Hlavní třída 3: Techničtí, zdravotničtí, pedagogičtí pracovníci a pracovníci v příbuzných oborech

31 Technici ve fyzikálních, technických a příbuzných oborech

32 Techničtí pracovníci v oblasti biologie, zdravotničtí a zemědělské pracovníci a pracovníci v příbuzných oborech

33 Pedagogičtí pracovníci

34 Jiní pomocní odborní pracovníci

Hlavní třída 4: Nižší administrativní pracovníci (úředníci)

41 Nižší administrativní pracovníci /kromě úředníků ve službách a obchodě/

42 Úředníci ve službách a obchodě

Hlavní třída 5: Provozní pracovníci ve službách a obchodě

51 Obsluhující pracovníci

52 Prodavači, manekýni a předváděči zboží

Hlavní třída 6: Kvalifikovaní dělníci v zemědělství, lesnictví a v příbuzných oborech (kromě obsluhy strojů a zařízení)

61 Kvalifikovaní dělníci v zemědělství, lesnictví, rybářství, myslivosti - orientovaní na trh

62 Pracovníci získávající obživu v zemědělství a rybářství (samozásobitelé)

¹⁶ Podrobněji na http://www.czso.cz/csu/klasifik.nsf/i/kzam_systematicka_cast

Hlavní třída 7: Řemeslníci a kvalifikovaní výrobci, zpracovatelé, opraváři (kromě obsluhy strojů a zařízení)

71 Kvalifikovaní dělníci při dobývání surovin, stavební dělníci a pracovníci příbuzných oborů /kromě obsluhy strojů a zařízení/

72 Kvalifikovaní kovodělníci a strojírenští dělníci /kromě obsluhy strojů a zařízení - hl. třída 8/

73 Výrobci a opraváři přesných přístrojů, umělečtí řemeslníci, polygrafové a pracovníci v příbuzných oborech /kromě obsluhy strojů a zařízení - hl. třída 8/

74 Ostatní kvalifikovaní zpracovatelé a výrobci jinde neuvedení /kromě obsluhy strojů a zařízení - hl. třída 8/

Hlavní třída 8: Obsluha strojů a zařízení

81 Obsluha průmyslových zařízení

82 Obsluha stacionárních zařízení a montážní dělníci

83 Řidiči a obsluha pojízdných strojních zařízení

Hlavní třída 9: Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci

91 Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci zaměřeni na prodej a služby

92 Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci v zemědělství, lesnictví, rybářství a příbuzných oborech

93 Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci v dolech a lomech, v průmyslu, stavebnictví, v dopravě a v příbuzných oborech

Příloha č. 3: Pracnost vytváření informačního produktu

Tato příloha hodnotí pracnost vytváření informačního produktu z hlediska časové náročnosti na jeho jednotlivé fáze.

Tabulka 1: Náročnost zpracování informačního produktu – část profil sektoru

Krok	Popis kroku	Rozsah práce v hodinách
1.	Výběr, získání a úprava vstupních dat (MPSV, ČSÚ, NVF, NÚV, ÚIV, Trexima)	50 hodin
2.	Konzultace s experty	32 hodin
3.	Zpracování části vývoje zaměstnanosti a její struktury v regionu	40 hodin
4.	Zpracování části rovnováha na trhu práce	60 hodin
5.	Zpracování části výhled budoucího vývoje	60 hodin
6.	Zpracování části klíčové problémy trhu práce	40 hodin
7.	Zpracování části zaměření a priority dalšího vzdělávání v kraji	70 hodin
8.	Zpracování výsledné podoby produktu, ověření výstupu	20 hodin
	Celkem (kalkulace pro 1 produkt)	352 hodin / 44 dnů

Poznámka: Odhad časové náročnosti nezahrnuje náročnost zpracování vstupní metodiky